

Rahvusvaheline konverents „Algebra ja tema rakendused“

VALDIS LAAN

Tartu Ülikool

2018. aasta 27. juulil täitis 70 eluaastat tuntud Eesti matemaatikul emeriitprofessor KALLE KAARLIL. Tähistamaks seda sündmust, toimus Tartus 18.–20. juulil rahvusvaheline konverents *Algebra ja tema rakendused*. Sellenimelisi seminare on aprilli lõpus või mai alguses korraldatud juba ligi paarkümmend aastat, sel aastal toimus üritus siis natuke hiljem ja natuke suuremalt.

Konverentsi korraldajateks olid Tartu Ülikooli matemaatika ja statistika instituut ja Eesti Matemaatika Selts. Ettekanded ja kohvipausid toimusid J. Liivi tänava õppehoones.

Kalle Kaarli on Eesti matemaatikaüldsusele hästi tuntud. Lisaks silmapaistvatele teadussaavutustele on ta olnud ka ühiskondlikult aktiivne, eelkõige Eesti Matemaatika Seltsi kaudu. Ta on olnud 6 aastat seltsi president, korraldanud Eesti Matemaatika Päevi ja ühisseminare Soome matemaatikutega, ta on toimetanud seltsi aastaraamatuid. Peale selle on ta olnud Tartu Ülikooli matemaatika instituudi juhataja.

Osavõtjaid oli konverentsil 28. Lisaks Eestile olid esindatud Läti, Austria, Ungari, Ühendkuningriik, Slovakkia ja Hiina. Kallele olid austust avaldama tulnud mitmed tema pikaaegsed sõbrad ja kaasautorid: LÁSZLÓ MÁRKI, GÜNTER PILZ, ERHARD AICHINGER, MIROSLAV PLOŠČICA jt.

Konverentsi avamisel said sõna Tartu Ülikooli matemaatika ja statistika instituudi juhataja professor VIKTOR ABRAMOV ja Eesti Matemaatika Seltsi president RAINIS HALLER. Mõlemad rõhutasid Kalle Kaarli olulist rolli nii matemaatikateaduses kui ka matemaatikaelus laiemalt. Viktor Abramov andis üle Tartu Ülikooli aumärgi.

Kalle Kaarli

Konverentsi teaduslik programm koosnes 18 ettekandest. Neist üks meeldejäävamaid oli Linzi algebrakoolkonna pikaage eestvedaja Günter Pilzi oma, mis kandis küll pealkirja *Ringoidid on väga kasulikud*, kuid sama hästi oleks pealkiri võinud olla *Algebra võib päästa su elu*. Günteril olid vanas eas tekkinud tervisega probleemid, mille suhtes arstid tunnistasid oma võimetust ja kuigi palju aastaid talle enam ei lubanud. Selle peale võttis ta kätte ja kasutas ringoidide algebralist struktuuri, et konstrueerida katseplaani, mille abil saaks teada, millised toiduainete kombinatsioonid mõjuvad tema tervislikule seisundile positiivselt ja millised negatiivselt. Mõistliku aja jooksul oligi tal vastus käes ja tervis niipalju parem, et sai konverentsilegi tulla.

Kindlasti oli kuulajate jaoks väga põnev ka Kalle Kaarli enda ettekanne, milles ta andis ülevaate algebra seltsis veedetud

Günter Pilz

poolhajandist. Ta keskendus oma sidemetele ja koostööle teiste algebraistidega, kellest nii mõnedki saalis istusid. Ettekanne oli illustreeritud rikkaliku pildimaterjaliga.

Lisaprogramm oli mitmekülgne. Esimese päeva lõpetas saunaõhtu Elva jõe ääres. Võõrustajaks oli Kalle juhendamisel matemaatika magistrikraadi omandanud, kuid hiljem psühholoogia erialal doktorikraadini jõudnud KARIN TÄHT. Teisel päeval kestsid ettekanded lõunani ja pärast seda külastasid konverentsist osavõtjad (mõned neist koos pereliikmetega) Eesti Rahva Muuseumi. Muuseumikülastusele järgnes pidulik õhtusöök lähedalasuvas Raadimõisa hotellis.

Konverentsist osavõtjad

Lõpetuseks olgu ära toodud veel ettekannete nimekiri.

ERHARD AICHINGER, *Polynomial completeness in expanded groups*

TAMÁS WALDHAUSER, *Solution sets of systems of equations*

TARMO UUSTALU, *The sequent calculus of skew monoidal categories*

RIDA-E ZENAB, *Pseudo-generated/pseudo-finite monoids and semigroups*

MUNAZZA NAZ, *The semigroup $U_n(L)$ of upper triangular matrices over idempotent semifields*

PĒTERIS DAUGULIS, *Proof is number – proposals for a research program*

KALLE KAARLI, *Half a century with algebra*

LÁSZLÓ MÁRKI, *Our joint work with Kalle*

GÜNTER PILZ, *Near-rings are very useful*

INSA CREMER, *Prime ideals in reduced Rickart rings*

MIROSLAV PLOŠČICA, *Congruence-preserving functions and affine completeness*

SÁNDOR RADELECZKI, *Representing regular Kleene algebras by means of rough sets*

JĀNIS CĪRULIS, *Orthomodular bands*

XIA ZHANG, *Quantum B-modules*

ERIK PAEMURRU, *Determining singularity type of Fano hypersurfaces*

KRISTO VÄLJAKO, *Monomorphisms in categories of modules*

ÜLO REIMAA, *Semigroups canonically Morita equivalent to a factorisable semigroup*

VALDIS LAAN, *Monomorphisms in categories of acts over semigroups.*